

**A KÚRIA
mint felülvizsgálati bíróság**

Pfv.III.20.052/2013/9.szám

A Kúria a dr. Strassburger Gyula ügyvéd által képviselt felperesnek a dr. Braun István ügyvéd által képviselt I.r., a dr. Fest András ügyvéd által képviselt II.r., a dr. Csurilla Anetta ügyvéd által képviselt III.r., a személyesen eljáró IV.r. és a személyesen eljáró V.r. alperesek ellen kártérítés megfizetése iránt a Miskolci Törvényszék előtt 21.P.21.139/2011. szám alatt megindított és másodfokon a Debreceni Ítéltábla Pf.II.20.339/2012/7. számú ítéletével befejezett perében a jogerős ítélet ellen a felperes által 46. sorszám alatt előterjesztett felülvizsgálati kérelem folytán - tárgyaláson kívül - meghozta a következő

í t é l e t e t:

A Kúria a jogerős ítéletnek a felülvizsgálattal támadott, a II. és a III.r. alperesekkel szemben előterjesztett keresetet elutasító rendelkezését - a II. és a III.r. alperesek illeték és perköltség viseléséről szóló rendelkezésére is kiterjedően - hatályon kívül helyezi és e körben a Miskolci Törvényszék 21.P.21.139/2011/35. számú ítéletének a II. és a III.r. alpereseket marasztaló részét helybenhagyja.

Kötelezi a II. és a III.r. alpereseket, hogy 15 nap alatt külön-külön fizessenek meg a felperesnek 350.000 (háromszázötvenezer) forint együttes másodfokú és felülvizsgálati eljárási költséget és a II.r. alperes térítsen meg az államnak külön felhívásra 560.000 (ötszázhatvenezer) forint fellebbezési és 700.000 (hétsszázezer) forint felülvizsgálati illetéket, míg a III.r. alperest terhelő illetékeket az állam viseli.

Ez ellen az ítélet ellen felülvizsgálatnak nincs helye.

I n d o k o l á s

A felperes 2006-ban pályázatot nyújtott be a T. községben lévő A. és P. utcák aszfaltozása érdekében, 15.579.772 forint vissza nem térítendő támogatás elnyeréséért. A Megyei Területfejlesztési Tanács (továbbiakban: MTT) a 23/2006. (III.30.) számú határozatával 7.000.000 forint támogatásról döntött, ezért a felperes képviselő-testülete a 16/2006. (IV.24.) számú határozatával azt állapította

meg, hogy a beruházást csökkentett paraméterek szerint az A. utcában kell elvégezni. A 2006. augusztus 29-i műszaki átadás-átvételi jegyzőkönyv szerint az építtető a felperes, a lebonyolító a R. Kht., a műszaki ellenőr a II.r. alperes, kivitelező a III.r. alperes volt. A II.r. alperes a helyszíni ellenőrzés alapján az elkészült létesítményt átvételre javasolta, azt az I.r. alperes átvette és a számla benyújtására feljogosította a vállalkozót. A III.r. alperes egyéni vállalkozó 2006. szeptember 17-én kibocsátott rész- és végszámlákat az I.r. alperes elfogadta, a támogatás lehívásához az adatlapot a felperes részéről az I.r. alperes és a jegyző kiállította, amelyhez csatolták az átadás-átvételi jegyzőkönyvet és a számlákat.

Az MTT a 62/2007. (X.26.) számú határozatával az igénybe vett támogatást visszavonta, mert azt állapította meg, hogy a felperes mint támogatott, nem teljesítette a szerződésben foglalt kötelezettségét, azt ugyanis csak 52,56%-ban valósította meg. A felperes a 7.000.000 forint támogatást visszafizette.

A felperes feljelentése alapján indult büntetőeljárásban a bíróság a jogerős ítéletében az I.r. alperest jogosulatlan gazdasági előny megszerzésének, a II-V.r. alpereseket pedig bűnsegédként elkövetett jogosulatlan gazdasági előny megszerzésének büntetében találta bűnösnek. A büntető ügyben hozott jogerős ítéletben a bíróság azt állapította meg, hogy a támogatási összeg lehívása érdekében az I.r. alperes valótlan tartalmú nyilatkozatokat tett és hamis okiratot használt fel, a II.r. alperes műszaki ellenőrként tanúsította az útfelújítás pályázatnak megfelelő mennyiségben és módon történő megvalósulását, a III.r. alperes pedig a pályázattól eltérő kivitelezés ellenére valótlan tartalmú okiratok aláírásával bűnsegédként hozzájárult a pénzügyi támogatás lehívásához.

A felperes a leszállított keresetében 7.000.000 forint bűncselekménnyel okozott kára és ennek a 2007. október 26-tól járó törvényes mértékű késedelmi kamata egyetemleges megfizetésére kérte az alperesek kötelezését.

Az alperesek a kereset elutasítását kérték. A II.r. alperes arra hivatkozott, hogy a pályázati dokumentációt nem ismerte, az útfelújítás az I.r. alperes szóbeli utasításainak megfelelt, az átadás-átvételi jegyzőkönyv pedig a valós tényeket tartalmazta.

A III.r. alperes ugyancsak arra hivatkozott, hogy a pályázati kiírást nem ismerte, a kivitelezésben nem volt része, szerepe a számla kibocsátására korlátozódott.

Az elsőfokú bíróság az ítéletében kötelezte az I., II., III., IV. és V.r. alpereseket 7.000.000 forint és ennek a 2007. október 26-tól járó törvényes mértékű késedelmi kamata egyetemleges megfizetésére. Az elsőfokú ítélet szerint a felperest a visszafizetett támogatással egyező kár érte és az alperesek terhére rótt bűncselekmény és a felperes károsodása között az okozati

összefüggés egyértelműen megállapítható. A II.r. alperes a K. Kft. alvállalkozójaként nem igazolta, hogy a pályázat tartalmát nem ismerhette, a III.r. alperes pedig bizonyítást sem terjesztett elő annak igazolására, hogy nem tudott és nem is tudhatott a pályázat tartalmáról. A II.r. alperestől elvárható lett volna, hogy a pályázati dokumentációt megismerje, a III.r. alperestől pedig az, hogy a számla kibocsátását megelőzően az elvégzett munkát megfelelően ellenőrizze. Mindezek alapján az elsőfokú bíróság a Ptk. 339. §-ának (1) bekezdése és a 344. §-ának (1) bekezdése alapján a II. és III.r. alpereseket is kötelezte a kár egyetemleges megfizetésére.

Az I., II. és III.r. alperesek fellebbezése folytán eljáró másodfokú bíróság az ítéletében az I.r. alperessel szemben a pert megszüntette és a keresetlevelet a Miskolci Munkaügyi Bírósághoz áttette, az elsőfokú bíróság ítéletének az I.r. alperesre vonatkozó rendelkezéseit hatályon kívül helyezte. Az elsőfokú ítélet fellebbezett részét részben megváltoztatva a keresetet a II. és a III.r. alperesekkel szemben elutasította, mellőzte a II. és a III.r. alperesek kötelezését illeték és perköltség megfizetésére, illetőleg rendelkezett az első- és a másodfokú perköltségről. A másodfokú bíróság a II. és a III.r. alperesek fellebbezését alaposnak tartotta. Osztotta az elsőfokú bíróság ítéletét a tekintetben, hogy a visszafizetett támogatás kár, azonban nem tartotta megállapíthatónak az okozati összefüggést a kár bekövetkezése és a büntető elítéléssel járó magatartás között. A II. és a III.r. alperesek magatartása a szerződés alapján ítéltet meg, ennek során figyelembe kellett venni, hogy az I.r. alperes utasította a kivitelezőt a pályázati kiírástól eltérő útszakaszok felújítására az általa állított képviselő-testületi felhatalmazás alapján. A II. és a III.r. alpereseknek a felperes által sem vitatott szerződésszerű teljesítése kizárja a szerződésen kívüli kárfelelősségük megállapíthatóságát. Az a körülmény, hogy a vállalkozó és a műszaki ellenőr tudomással bírt az elvállalt munka pályázati forrásból történő finanszírozásáról nem jelenti azt, hogy annak tartalmát is ismerték. A bűncselekmény sértettje az állam és nem a felperes. A felperes kára a saját szerződésszegésével okozati összefüggésben keletkezett. E körben a másodfokú bíróság a Ptk. 4. §-ának (4) bekezdésére is utalt.

A felperes felülvizsgálati kérelme a II. és a III.r. alperesek tekintetében az elsőfokú ítéletet helybenhagyó döntés meghozatalára irányult. Jogi álláspontja szerint a jogerős ítélet a Ptk. 4. §-ának (4) bekezdését, 339. §-át, 340. §-ának (2) bekezdését, illetőleg a Pp. 4. §-ának (2) bekezdését sérti. A felülvizsgálati kérelem utalt arra, hogy a Pp. 4. §-ának (2) bekezdése értelmében a bíróság nem állapíthatja meg, hogy a II. és a III.r. alperesek a terhükre rótt bűncselekményeket nem követték el. Az önkormányzat nem gazdagodott jogalap nélkül, a támogatás visszafizetése miatt

kár érte. A kár bekövetkezését az alperesek mindannyian, összességükben okozták, egyes részmozzanatokat fejtettek ki, ehhez képest a másodfokú bíróság az alperesek tevékenységeit szétválasztotta, széttagolta és csupán önmagukban vizsgálta. A II.r. alperes a kivitelezés műszaki ellenőre volt, ezért az építési törvényben és a műszaki ellenőri tevékenységre vonatkozó jogszabályokban előírt kötelezettségek is terhelték, amelyeket megszegett. Ezzel szemben a felperes nem hozott olyan határozatot, amely ellentétes lett volna a pályázattal. A II.r. alperes mint műszaki ellenőr nyilatkozta azt 2006. augusztus 29-én a műszaki átadás-átvétel során, hogy a kivitelezés mindenben megfelel a kiviteli terveknek, ez azonban a valóságnak nem felelt meg. A II.r. alperes tisztában volt azzal, hogy az útfelújítás pályázati pénzből valósul meg, ezért alapvető elvárás lett volna, hogy az átadás-átvételi jegyzőkönyv aláírását megelőzően a dokumentáció műszaki tartalmáról tájékozódjon. A III.r. alperes mint vállalkozó valótlan tartalmú kiviteli szerződést írt alá és valótlan tartalmú számlát állított ki. Ezzel a szándékos magatartásával ugyancsak közreműködött a kár bekövetkeztében. A felülvizsgálati kérelem hivatkozott arra, hogy a felperes oldalán saját felróható magatartás nem mutatható ki, a Ptk. 4. §-ának (4) bekezdése nem irányadó.

A II.r. alperes felülvizsgálati ellenkérelme a jogerős ítélet felülvizsgálattal támadott részének hatályban tartására irányult. A II.r. alperes utalt arra, hogy a képviselő-testület tagjainak tanúvallomásából megállapítható, hogy az önkormányzat a pályázati előírásoktól eltérően döntött. Kiemelte továbbá, hogy a kiviteli tervekről nem volt tudomása és ezt semmilyen bizonyíték nem is támasztja alá. A II.r. alperes magatartása a vállalkozási szerződés alapján ítélt meg, amelynek tartalmát az I.r. alperesnek mint megrendelőnek a közvetlen utasításai képezték. A II.r. alperes a szerződésben foglaltaknak mindenben eleget tett.

A Pp. 270. §-ának (2) bekezdése és 275. §-ának (2) bekezdése alapján a Kúria azt vizsgálta, hogy a jogerős ítélet felülvizsgálattal támadott rendelkezései a felülvizsgálati kérelemben megjelölt okokból jogszabálysértők-e.

A felperes felülvizsgálati kérelme az alábbiak szerint alapos.

A bűncselekménnyel okozott kár megtérítése iránti kereset szerint a bíróságnak a Ptk. 339. §-ának (1) bekezdése alapján többek között azt kellett vizsgálnia, hogy a felperest a II. és a III.r. alperesek jogellenes magatartásával összefüggésben kár érte-e. A jogerős ítélet azt megalapozottan állapította meg, hogy a visszafizetett támogatás a Ptk. 355. §-ának (4) bekezdése szerinti kár, a másodfokú bíróság azonban tévesen jutott arra a következtetésre, hogy ez a kár nem az alperesek „büntető

elítéléssel járó" magatartásával áll okozati összefüggésben. Miután a támogatás visszafizetése miatt a felperest kár érte, ezzel okozati összefüggésben állnak azok a magatartások (mulasztások), amelyek a támogatás visszatérítésére alapot teremtettek. A felülvizsgálati kérelemben a felperes helyesen emelte ki, hogy az egyes alperesek tevékenységét nem széttagoltan, hanem együttesen kell vizsgálni és a megállapított tényállás alapján a kár az együttes tevékenységük következménye volt. Az a tény, hogy a kár bekövetkezéséhez több részmozzanat vezetett és a II., illetőleg a III.r. alpereseken kívül másoknak is szerepe volt ebben, az egyes alpereseknek a kártérítési felelősség alóli mentesítéséhez önmagában nem vezet. Az pedig, hogy a támogatási szabályok megsértésének büntető jogi szankcionálása elsődlegesen az állam érdekének sérelmén alapul, nem zárja ki a felperes kára bekövetkezésének megállapítását. Nem vitatható, hogy a II. és a III.r. alperesek tevékenységét elsődlegesen a velük kötött szerződés tartalma alapján kell megítélni. Nem hagyható azonban figyelmen kívül, hogy a II. és a III.r. alperesek a jogerős bírósági ítélet szerint büntetőjogi felelősségre vonás alapjául szolgáló cselekményt is elkövettek. A Pp. 4. §-ának (2) bekezdése szerint, ha jogerősen elbírált bűncselekmény vagyoni jogi következményei felől polgári perben kell határozni, a bíróság a határozatában nem állapíthatja meg, hogy az elítélt nem követte el a terhére rótt bűncselekményt. Így tényként állapítható meg, hogy a II. és III.r. alperesek valótlan tartalmú nyilatkozatok és okiratok folytán bűnösök bűnsegédként jogosulatlan gazdasági előny megszerzésének büntetttében. Az elsőfokú bíróság helyesen utalt arra, hogy fennáll az okozati összefüggés a kár bekövetkezése és a II-III.r. alperesek által elkövetett bűncselekmény között, mert a valótlan tartalmú nyilatkozatok alapul szolgáltak a támogatás visszafizetésére. A jogerős ítélet azt is megalapozottan állapította meg, hogy a II-III.r. alperesek tudtak a pályázat létezéséről. A II.r. alperesnek mint műszaki ellenőrnek kötelezettsége volt annak ellenőrzése, hogy az elvégzett munka megfelel-e a pályázati kiírásnak, így alappal nem hivatkozhat arra, hogy a pályázat tartalmát nem ismerte. Az elsőfokú bíróság helyesen emelte ki, hogy a III.r. alperes előtt sem volt ismeretlen a pályázat, hiszen éppen erre tekintettel került sor újabb szerződés megkötésére, illetőleg a szerződési tartalom módosítására. A számla kibocsátása előtt a ténylegesen elvégzett munkát a III.r. alperesnek nyilvánvalóan ellenőriznie kellett volna. Mindezekre tekintettel az elsőfokú bíróság helyesen állapította meg az okozati összefüggést a II-III.r. alperesek magatartása és a felperes kárának bekövetkezése között, illetőleg azt is, hogy a kártérítési felelősség alól magukat a II-III.r. alperesek kimenteni nem tudták, ezért egyetemleges kártérítési felelősségük a Ptk. 339. §-ának (1) bekezdése és 344. §-ának (1) bekezdése alapján fennáll. A másodfokú bíróság tévesen hivatkozott a Ptk. 4. §-ának (4) bekezdésére, a kár okozásában ugyanis a II-III.r. alperesek az elkülönült és önálló,

bűncselekménynek minősülő magatartásukkal vettek részt, ezzel szemben a felperes a pályázati kiírással ellentétes, illetőleg a pályázatban foglaltaktól eltérő munkálatokra feljogosító határozatot nem hozott.

A kifejtettekre tekintettel a Kúria a Pp. 274. §-ának (1) bekezdése szerint tárgyaláson kívül meghozott határozatával a jogerős ítéletnek a II. és III.r. alperesekkel szemben előterjesztett keresetet elutasító rendelkezését - az illeték és a perköltség viselésre kiterjedően - hatályon kívül helyezte és e körben az elsőfokú ítéletnek a II. és a III.r. alpereseket marasztaló rendelkezéseit a Pp. 275. §-ának (4) bekezdése alapján helybenhagyta.

A Pp. 270. §-ának (1) bekezdése szerint alkalmazott Pp. 78. §-ának (1) bekezdése alapján kötelezte a fellebbezési és a felülvizsgálati eljárásban pervesztes II. és III.r. alpereseket a felperes másodfokú és felülvizsgálati eljárási költségeinek a megfizetésére. A fellebbezési és a felülvizsgálati illeték viseléséről szóló rendelkezés a 6/1986. (VI.26.) IM rendelet 13. §-ának (2) bekezdésén, a 13. §-ának (1) bekezdésén és a 14. §-án alapul, figyelembe véve azt, hogy a III.r. alperes részére a bíróság teljes személyes költségmentességet engedélyezett.

Budapest, 2013. május 22.

Dr. Havasi Péter s.k. a tanács elnöke, Dr. Udvary Katalin s.k.
előadó bíró, Dr. Almásy Mária s.k. bíró

A kiadmány hitelélül:

kúriai tisztviselő
HM